

Japans bessenwier: een plaagsoort die nu nauwelijks nog plaagt

Adriaan Gmelig Meyling, Stichting ANEMOON

Japans Bessenwier (*Sargassum muticum*) is een groot, groenbruin zeewier dat in grote groepen bijeen groeit. Karakteristiek zijn de zeer kleine besvormige drijfblaasjes, die in grote aantallen langs de zijtakken groeien. De plant leeft vastgehecht met een hechtschijf aan het harde substraat van stenige bodems. Vanuit die schijf komt een stengel met zijtakjes, die dicht bezet zijn met blaadjes, drijfblaasjes en voortplantingsorganen. Onderaan, gezien vanaf de hechtplaats, zijn de blaadjes ongekarteld en tot enkele centimeters lang, in het middendeel zijn de blaadjes kleiner en gekarteld, en in het bovenste deel zijn ze lijnvormig of afwezig. Vanwege de grootte van de planten en met name door de kleine 'besjes', is verwarring met andere wiersoorten eigenlijk uitgesloten.

Ecologie

Deze wiersoort leeft in getijdenwateren, steeds beneden de laagwaterlijn. Tijdens het laagste laagwater is het bovenste deel van de plant meestal duidelijk drijvend aan het wateroppervlakte te zien. In rustig water kan een lengte van wel 5 meter bereikt worden, in water met veel stroming is de maximale lengte beduidend minder. De soort groeit niet in het intergetijdengebied, omdat het wier zo goed als niet bestand is tegen droogvallen. Wel kan het tegen een verlaagd zoutgehalte en groeit het bijvoorbeeld op plaatsen waar zoet en zout water mengen. Japans bessenwier kan zich zowel geslachtelijk als ongeslachtelijk voortplanten. Op één plant kunnen zowel mannelijke als vrouwelijke gameten voorkomen (monoecische soort). Ongeslachtelijke (aseksuele) voortplanting komt ook voor, maar is in ons gematigde klimaat nog niet waargenomen. De voortplanting vindt al plaats in het eerste levensjaar, tijdens de zomer. Zowel hierdoor als vanwege de snelle groei, kan het wier gemakkelijk concurreren met inheemse soorten.

Plaagsoort

Zoals de naam aangeeft, komt Japans bessenwier oorspronkelijk uit de zeeën rond Japan. Mogelijk kwam het wier mee met in Europa ingevoerde Japanse oesters. In 1973 werden de eerst exemplaren aan de Engelse kust waargenomen. Vandaar verspreidde de soort zich snel langs de gehele West-Europese kust. Op veel plaatsen nam de soort binnen enkele jaren massaal toe, met name bij riviermondingen, havens en op andere plaatsen waar de

Grote struiken Japans bessenwier in het Grevelingenmeer, waar allerlei dieren dankbaar gebruik van maken, zoals hier twee strandkrabben. (Foto: Ad Aleman)

zoutconcentraties wat lager zijn. In Engeland werd men zelfs zo wanhopig, dat tot mechanische bestrijding van deze plaagsoort werd overgegaan. Dit werkte echter in veel gevallen averechts, want de soort bleek zich daardoor alleen nog maar sneller voort te planten.

Massaliteit bereikt al snel een hoogtepunt

Ook in Nederland ontwikkelde Japans bessenwier zich massaal, met name vanaf 1980 in het Grevelingenmeer, waar geen getij en geen stroming is. De massaliteit bereikte daar in 1983 al een hoogtepunt. De laatste decennia is de soort afgenomen, maar nog steeds zeker niet zeldzaam. Het verdringen van inheemse wiersoorten is inmiddels tot redelijke proporties teruggedrongen. Er is geen sprake meer van 'plagen'. Bovendien profiteren veel dieren van het Japanse bessenwier, omdat ze ertussen kunnen schuilen en/of hun voedsel vinden. In de Oosterschelde en de Waddenzee komt de soort eveneens tot op de dag van vandaag voor, vooral op drijvende pontons in havens.

Wieren op www.verspreidingsatlas.nl

Stichting ANEMOON werkt volop aan de digitale verspreidingsatlas voor wieren. Zie www.verspreidingsatlas.nl/wieren, waar allerlei informatie wordt gegeven. Onder de behandelde soorten zitten ook andere exotische wieren, zoals de slijmerige draketong (*Grateloupia turuturu*). Dit jaar zullen, van de circa 250 in Nederland voorkomende mariene wieren, er nog eens 75 worden toegevoegd.

Besjes van het Japans bessewier afkomstig van een drijvend ponton in een haven in de Westelijke Oosterschelde.
(Foto: Adriaan Gmelig Meyling)

Tevens wordt begonnen met het digitaliseren van waarnemingen uit de literatuur en andere niet-digitale bestanden.

Op Verspreidingsatlas.nl kunnen direct waarnemingen van wieren en andere mariene soorten worden ingevoerd. Voor iedereen die duikend, snorkelend of te voet in het intergetijdengebied, het wad of op het strand wieren heeft aangetroffen geldt: laat geen enkele waarneming verloren gaan, maar geef ze door via www.verspreidingsatlas.nl/wieren. De link naar het ANEMOON-invoerportaal op deze site wordt gegeven op de openingpagina.

Grootste roofblei

Sportvisserij Nederland werkt sinds begin 2018 samen met het hengelsportmagazine Beet om de zoetwater-recordlijst nieuw leven in te blazen. Er worden vele nieuwe records verbroken. De laatste nieuwe is de exotische roofblei van Han van den Eertwegh, die hij net voor de sluiting van het nieuwe roofvisseizoen wist te vangen. Met zijn massieve vis ging hij het oude record voorbij met 1,5 cm. Het nieuwe record staat nu op 85,5 cm. De roofblei is een exoot, die echter door de hengelsporters in Nederland zeer gewaardeerd wordt.

Meer informatie

<https://beet.nl/record/roofbleirecord-85-cm/>

<https://beet.nl/records/> (voor meer zoetwaterrecords)

Pieter Beelen, Sportvisserij Nederland

